

Резюме

Намясенко О. К. Підвідомчість і підсудність господарських спорів: загальний огляд теоретичних та практичних проблем.

Стаття присвячена комплексному огляду та аналізу теоретичних та практичних проблем визначення та реалізації категорій підвідомчості і підсудності господарських спорів. Досліджуються пов'язані поняття компетенції та судової юрисдикції. Визначається вплив судової реформи в Україні на подальший розвиток підвідомчості й підсудності господарських спорів.

Ключові слова: підвідомчість, підсудність, компетенція, судова юрисдикція, розмежування компетенції судів, господарський спір.

Резюме

Намясенко О. К. Подведомственность и подсудность хозяйственных споров: обзор теоретических и практических проблем.

Статья посвящена комплексному обзору и анализу теоретических и практических проблем определения и реализации категорий подведомственности и подсудности хозяйственных споров. Исследуются связанные понятия компетенции и юрисдикции. Определяется влияние судебной реформы в Украине на дальнейшее развитие подведомственности и подсудности хозяйственных споров.

Ключевые слова: подведомственность, подсудность, компетенция, судебная юрисдикция, разграничение компетенции судов, хозяйственный спор.

Summary

Namiasenko O. Jurisdiction of commercial disputes: theoretical and practical problems overview.

The article deals with the comprehensive review and analysis of theoretical and practical problems of determining and implementing jurisdiction of commercial disputes category. It is studied the related concept of competence and jurisdiction. Determine the impact of judicial reform in Ukraine on the further development of jurisdiction of commercial disputes.

Key words: jurisdiction, competence, separation of the courts competence, the commercial dispute.

УДК 349.2

Я. В. СІМУТІНА

Яна Володимирівна Сімутіна, кандидат юридичних наук, старший науковий співробітник Інституту держави і права ім. В. М. Корецького НАН України

**ЩОДО МЕХАНІЗМУ ПРАВОВОГО РЕГУЛЮВАННЯ ТРУДОВИХ ВІДНОСИН
У СУЧАСНИХ УМОВАХ**

Не є особливим секретом, що чинне трудове законодавство України являє собою своєрідний «гібрид» з проголошених ринкових засад і старих, «отриманих у спадщину» з радянських часів, але трохи осучаснених, гарантій трудових прав, що призводить до існуючого на сьогодні дисбалансу між закріпленими на папері нормами трудового права та реальними відносинами між працівниками і роботодавцями.

При цьому всі спроби держави посилити відповідальність за порушення норм і гарантій, передбачених для працівників чинним трудовим законодавством, як правило, призводять до зворотного ефекту і відповідної реакції роботодавців – будь-яким чином ухилитися від застосування «незручних» норм, використовуючи наявні прогалини у законодавстві. Тому як ніколи актуальним на сьогодні є проблема реального наділення учасників трудових відносин договірною свободою, що не може не відобразитися на механізмі правового регулювання трудових відносин.

Незважаючи на те, що механізм правового регулювання, як теоретична категорія, розроблявся у правознавстві протягом півстоліття, на сьогодні значна кількість проблем, пов'язаних з цим, залишається дискусійною. Отже, необхідність удосконалення трудового законодавства, підвищення ефективності дії вже існуючих норм права потребує ретельного вивчення як самого поняття механізму правового регулювання трудових відносин, так і його складових елементів, що й зумовлює мету цієї статті.

Сучасна теорія права прагне до того, щоб сформулювати уявлення про право у дії. Найбільший інтерес у цьому зв'язку викликає дослідження таких категорій, як правове регулювання, механізм правового регулювання, його засоби, стадії та складові елементи тощо.

Правове регулювання, як правова категорія, є достатньо дослідженою у теорії права і налічує чимало визначень. Водночас майже усі вони збігаються в тому, що це цілеспрямований вплив на суспільні відносини за допомогою правових засобів. За загальним правилом, правове регулювання розглядається як різновид

юридичного впливу, що здійснюється шляхом закріплених державою загальних правил поведінки і поширюється не тільки на суспільні відносини та зв'язки між людьми, а й охоплює фактичні обставини, а також події, що відбуваються незалежно від волі та свідомості людей.

Зокрема, у Великому енциклопедичному юридичному словнику «правове регулювання» визначене як (від лат. *regulare* – спрямовувати, впорядковувати) один з основних засобів державного впливу на суспільні відносини з метою їх упорядкування в інтересах людини, суспільства і держави. Правове регулювання забезпечується за допомогою спеціально створеного державою механізму. Головними складовими цього механізму є: а) норми права, зафіксовані в законах та інших правових актах, якими визначається модель можливої та необхідної поведінки суб'єктів суспільних відносин (норми права – основа механізму правового регулювання); б) юридичні факти, тобто конкретні життєві обставини, з якими пов'язані виникнення, зміна чи припинення правових відносин; в) власне правові відносини, тобто суспільні відносини, опосередковані нормами права; г) акти реалізації прав та обов'язків суб'єктів суспільних відносин, тобто дії цих суб'єктів у межах приписів відповідних правових норм; д) правові санкції щодо порушників норм права. Правове регулювання в Україні забезпечується системою державних органів законодавчої, виконавчої і судової влади, прокуратурою та іншими контрольними органами. Цей процес також зумовлений рівнем правосвідомості й правової культури громадян¹.

Отже, правове регулювання розуміється як діяльність держави і суспільства з підготовки і прийняття нормативно-правових актів. У цьому процесі головна роль відводиться державі, її законодавчим і виконавчим органам. Саме вони приймають найбільшу кількість діючих у суспільстві норм права. Активну правотворчу діяльність здійснює і суспільство, його організації та об'єднання. Нормативно-правові акти в межах своєї компетенції видають органи місцевого самоврядування, локальні нормативні акти приймають на підприємствах, в установах, організаціях.

Незважаючи на різноманітність фактів і суспільних відносин, правове регулювання охоплює лише певну їх частину, що зумовлено як матеріальними, так й ідеологічними обставинами, а врешті-решт об'єктивними потребами суспільного розвитку. Частина відносин, незважаючи на їхню законодавчу регламентацію, не входить до сфери правового застосування, тому що їх юридичне оформлення сталося через «помилку законодавця» або норми, які законодавець вчасно не відмінив, регулюють відносини, що втратили свою актуальність. Це може статися як через об'єктивні причини (зокрема, швидкий темп економічного, політичного, соціального розвитку суспільства), так і через суб'єктивні причини (зловживання правом з боку органів держави, ігнорування правил юридичної техніки).

Правове регулювання завжди має певну мету. Такою метою, як прийнято вважати, виступає упорядкування відносин відповідно до тих ідеальних моделей, які закладено у норми права.

Отже, правове регулювання трудових відносин потребує наявності певного інструменту, за допомогою якого положення норми трудового права трансформувалися б у реальний стан трудових відносин. Таким чином, нормативне врегулювання трудових відносин відбувається не лише завдяки існуванню самої норми трудового права, а й завдяки функціонуванню певного механізму, який втілює цю норму в життя, запускає її програмну функцію, перетворює зі сфери належного (мета правового регулювання, втілена в нормах) на сферу реального. Такий механізм трансформації нормативних положень у врегульовані суспільні відносини у правовій науці другої половини ХХ – початку ХХІ ст. дістав назву механізму правового регулювання.

Виникнення власне самого поняття «механізм правового регулювання» пов'язують з ім'ям М. Г. Александрова², який вперше використав категорію «механізм правового впливу» і визначив основні складові цього механізму, що в сукупності забезпечують поступове перенесення права на впорядкування суспільних відносин.

Механізм правового регулювання, як окрему категорію дослідження, вперше детально розглянув С. С. Алексєєв, визначення якого стало класичним в радянській юридичній науці. Під механізмом правового регулювання вчений розуміє взяті в єдності систему правових засобів, за допомогою яких забезпечується результативний правовий вплив на суспільні відносини. Отже, категорія «механізм правового регулювання» невідривно пов'язана з категорією «правове регулювання». Останнє, за визначенням С. С. Алексєєва, слід розглядати як результативний нормативно-організаційний вплив на суспільні відносини за допомогою системи правових засобів (норм права, правовідносин, приписів) з метою їх упорядкування, охорони та розвитку відповідно до потреб суспільства³. Варто зазначити, що при цьому вчений підкреслював, що поняття «механізм правового регулювання» є вужчим за поняття «правове регулювання» за обсягом, оскільки правове регулювання передбачає вплив як за допомогою певної правової норми, так і інші правові засоби та форми впливу на поведінку суб'єктів⁴.

Виходячи зі стадій правового регулювання, С. С. Алексєєв виділяв три, з урахуванням стадії застосування – чотири елементи такого механізму: юридичні норми; індивідуальні приписи застосування права (факультативний елемент), правовідносини, акти реалізації прав і обов'язків. Юридичні факти, на думку вченого, належать до тієї підсистеми механізму правового регулювання, ядром якої є правовідносини⁵.

Великий тлумачний словник сучасної української мови визначає «механізм» як внутрішню будову, систему, сукупність станів і процесів, з яких складається певне явище⁶.

Отже, якщо правове регулювання можна визначити як вплив на поведінку людей та суспільні відносини за допомогою правових засобів, то під механізмом правового регулювання слід розуміти саме сукупність таких правових засобів.

К. В. Шундіков під механізмом правового регулювання розуміє систему логічно взаємопов'язаних правових засобів, що утворюють єдиний внутрішньо узгоджений та несуперечливий ланцюг елементів, призначення яких полягає у створенні певного правового алгоритму⁷.

Як стверджує А. В. Коструба, «механізм правового регулювання суспільних відносин є досить об'ємною системою правових елементів через те, що він дозволяє не лише визначити взаємозв'язки між нормою права, юридичним фактом, правовідносинами та актами правореалізації, а й встановити у прикладній площині особливості впливу норм права на суспільні відносини»⁸.

Крім того, механізм правового регулювання суспільних відносин дає змогу встановити специфічні функції, які виконують ті чи інші юридичні явища правової системи, визначити їх взаємовплив⁹.

У деяких наукових джерелах з трудового права можна зустріти такі терміни, як трудове регулювання та трудовий механізм регулювання соціально-трудова відносин.

Зокрема, Б. О. Горохов визначає трудове регулювання як вплив, що здійснюється в рамках індивідуальних та колективних правовідносин на учасників соціально-трудова відносин за допомогою правових засобів з метою забезпечення умов, найбільш сприятливих для економічної, трудової і пов'язаних з нею видів життєдіяльності людей. У цьому визначенні, наголошує вчений, по-перше, підкреслюється, що трудове регулювання здійснюється за допомогою правових засобів, що утворюють у сукупності трудовий механізм регулювання соціально-трудова відносин; по-друге, стверджується, що трудове регулювання здійснюється в рамках індивідуальних і колективних правових відносин; по-третє, акцентується на тому, що трудове регулювання завжди розраховано на досягнення певних позитивних ефектів у соціальному житті та економічній сфері життя держави й суспільства в цілому або ж їх частини, регіоні, місцевості, у конкретній організації чи колективі працівників, у сторін трудового договору тощо¹⁰.

Погоджуючись із вченим в тому, що правове регулювання трудових відносин, безперечно, має свою специфіку, дискусійною видається пропозиція щодо вживання такого поняття, як трудове регулювання соціально-трудова відносин, що, на наш погляд, призводить до зайвого термінологічного дублювання.

Слід зауважити, що поняття «механізм» на даний час вживається у правознавстві і для позначення інших юридичних явищ та категорій, зокрема, «механізм правотворчості», «механізм забезпечення прав і обов'язків», «механізм правового впливу» тощо.

Водночас слід зауважити, що в сучасній науковій літературі щодо доцільності використання поняття «механізм правового регулювання» існує наукова дискусія. Зокрема, Л. О. Корчевна вказує, що за умови гуманітаризації теоретичних знань про державу і право правомірність цього поняття викликає сумніви, адже ця категорія з'явилася в радянському правознавстві в той період, коли вся радянська наука ототожнювалася з природничою наукою, а тому усталене розуміння механізму правового регулювання зорієнтоване на причинно-механічну картину світу, згідно з якою вважалося, що всі явища викликаються причинами і оцінюються відповідно до законів механіки. Проте онтологічна революція у науці й пов'язана з нею гуманітаризація теоретичних знань, включаючи знання про державу і право, спростовують механістичний підхід у правопізнанні як спрощений, а отже, й недостатній¹¹.

Водночас автори Розділу 2 «Основні напрями розвитку цивілістичної доктрини України» у фундаментальній праці «Правова доктрина України» у 4-х томах не погоджуються з таким категоричним підходом. На їхню думку, категорія механізму правового регулювання не може бути беззастережно відкинута правознавцями, однак вона має посісти своє, належне тільки їй, місце в структурі правових явищ і процесів і не претендувати на заміщення собою інших явищ, що, на жаль, часто має місце в наукових дослідженнях. Це, очевидно, стало підставою для критики концепції механізму правового регулювання та пропозицій відмовитися від неї. Погоджуючись з аргументом Л. О. Корчєвної про те, що гуманітарна сутність права не дає підстав для механічного перенесення на його тло природничих категорій, разом з тим дослідники стверджують, що в правознавстві досить широке коло термінів має первісно природниче походження (наприклад, структура, система, регулювання тощо). При цьому такі терміни досить часто мають відносно умовне значення, оскільки означають такі юридичні поняття, що за своїми характеристиками не повністю збігаються з тими природними поняттями, які позначаються цими ж термінами¹². Тому, очевидно, що проблема полягає не стільки у використанні термінів, притаманних іншим наукам, скільки у необхідності сформулювати саме їх юридичне наповнення та визначення.

Як узагальнив Ю. В. Кривицький, проблемами, що суттєво ускладнюють аналіз механізму правового регулювання як важливої юридичної категорії, є: по-перше, складність механізму правового регулювання як масштабної регулятивної системи, свого роду юридичної макроконструкції, що охоплює значний обсяг юридичних явищ; по-друге, наявність різноманітних, досить часто протилежних поглядів дослідників на механізм правового регулювання у правознавстві; по-третє, відсутність чітко визначених методологічних підходів до розуміння механізму правового регулювання; по-четверте, суперечливість поглядів теоретиків права на взаємозв'язок механізму правового регулювання і правового регулювання; по-п'яте, складність відмежування механізму правового регулювання від таких юридичних категорій, як механізм правового впливу, механізм дії права та правова система¹³.

Щодо розмежування поняття механізму правового регулювання та таких категорій, як механізм правового впливу та механізм дії права, слід погодитися з Т. І. Тарахонич, яка дійшла висновку щодо їх спільних та відмінних ознак. Зокрема, спільним є те, що кожний з механізмів – це сукупність правового інструментарію, який обумовлює його дію; це системний комплекс юридичних засобів, що мають структурну єдність та

логічну послідовність; це сукупність засобів, які виконують специфічні завдання і функції, здійснюють вплив на свідомість та поведінку суб'єктів. Водночас дані механізми різняться за своєю природою та функціональним призначенням, а також тими цілями, на досягнення яких вони спрямовані¹⁴.

У науковій літературі можна зустріти різні погляди на співвідношення понять «правова система» і «механізм правового регулювання». Проте більшість вчених схильються до думки, що категорії «механізм правового регулювання» та «правова система» співвідносяться між собою як частина і ціле, оскільки «правова система» – більш широке поняття, що вміщує разом із категорією «механізм правового регулювання» й інші категорії: «право», «юридичну практику», «панівну правову теорію», «ідеологію»¹⁵.

Отже, правова система містить юридичні компоненти (право, законодавство, правовідносини та ін.) у вигляді узгодженого, збалансованого, цілісного утворення. Механізм же правового регулювання розкриває перед нами динаміку цього поняття. Тобто, він характеризує ефективність, дієвість, результативність права й охоплює ті елементи, за посередництвом яких здійснюється нормативний вплив права на суспільні відносини, іншими словами – сам процес правового регулювання.

Цікавою є думка А. О. Абрамової, що сутність категорії «механізм правового регулювання» вбачається у позначенні складного, цілісного у своїх функціональних проявах об'єкта, що перебуває у стані безперервного руху. Поняття «механізм правового регулювання», на її погляд, необхідно розглядати насамперед крізь призму його динаміки, а не статички. Механізм правового регулювання – це нормативно організований, послідовно здійснюваний комплексний процес, спрямований на результативне втілення правових норм у життя за допомогою адекватних правових засобів¹⁶.

Серед основних ознак механізму правового регулювання у теорії права виділяють наступні:

1. Механізм правового регулювання – це складова частина механізму соціального регулювання, специфіка якого є правовою, на відміну від моральної, етичної та інших. Дія механізму правового регулювання пов'язана із впливом інших соціальних факторів – моралі, релігії тощо.

2. Механізм правового регулювання є досить великою за обсягом категорією права, оскільки єднає разом багато явищ правової дійсності: правові засоби, способи, методи, предмет та форми правового регулювання.

3. Механізм правового регулювання – це не загальна сукупність, а система правових засобів, способів, своєрідних форм, кожна з яких знаходиться на своєму місці, виконує специфічні функції та взаємодіє з іншими явищами правової дійсності.

4. Механізм правового регулювання не являє собою правову систему, хоча є досить близькою до неї категорією права, оскільки передбачає цілісність певних правових явищ. Відрізняється він від правової системи не лише за обсягом змісту, який вужчий за зміст поняття «правова система», а й тим, що механізм правового регулювання є динамічною частиною правової системи, від якої залежить результат правового регулювання загалом, задоволення інтересів суб'єктів права та відповідність поведінки учасників суспільних відносин до нормативних приписів¹⁷.

На нашу думку, поняття механізму правового регулювання трудових відносин слід визначати, виходячи з традиційного уявлення про механізм правового регулювання. Слід погодитися з Н. І. Дівеєвою, що у механізмі правового регулювання на рівні окремих галузей (у тому числі трудового права) проявляється лише особливе поєднання правових засобів, яке не є раз і назавжди застиглим, а (будучи тісно пов'язаним із предметом правового регулювання, з активністю суб'єктів права) модифікується відповідно до змін економічного, соціального, політичного і правового характеру. Таким чином, механізм правового регулювання трудових відносин виражає взаємозв'язок різноманітних правових засобів, які надають йому, з одного боку, універсальність і статичку, а з другого боку, гнучкість та динамізм, що допомагає суб'єктам права реалізовувати свої інтереси¹⁸.

Виходячи з викладеного вище, механізм правового регулювання трудових відносин можна визначити як систему правових засобів, способів та форм, за допомогою яких відбувається регламентація суспільних відносин у сфері найманої праці з метою приведення їх у відповідність з визначеними державою моделями поведінки в рамках трудових правовідносин.

Водночас, оскільки серед правових засобів мають місце особливі правові явища, наприклад, колективний та трудовий договори, локальні та правозастосовні акти роботодавця тощо, цей механізм безумовно має свою галузеву специфіку, яка дає змогу називати його механізмом правового регулювання саме трудових відносин, що у сучасних умовах потребує нових підходів і має бути спрямований на диспозитивність, можливість сторін самостійно регламентувати свої відносини, передусім відповідно до індивідуального, а не публічного інтересу, але зі збереженням мінімальних державних гарантій у сфері несамостійної найманої праці.

¹ Великий енциклопедичний юридичний словник / за ред. акад. НАН України Ю. С. Шемшученка. – 2-ге вид., переробл. і доповн. – К. : Вид-во «Юридична думка», 2012. – 1020 с. – С. 715.

² Александров Н. Г. Право и законность в период развернутого строительства коммунизма [Текст] / Н. Г. Александров. – М. : Госюриздат, 1961. – С. 183–213.

³ Алексеев С. С. Право: азбука-теория-философия: Опыт комплексного исследования / С. С. Алексеев. – М. : Статут, 1999. – С. 364. – 712 с.

⁴ Алексеев С. С. Теория права / С. С. Алексеев. – М. : Статут, 2000. – С. 325.

⁵ Алексеев С. С. Механизм правового регулирования в социалистическом государстве [Текст] / С. С. Алексеев. – М. : Юрид. лит., 1996. – 186 с.

⁶ Великий тлумачний словник сучасної української мови / укл. і гол. ред. В. Т. Бусел. – К. : Ірпінь : ВТФ «Перун», 2005. – С. 523.

⁷ Шундигов К. В. Цели и средства в праве : автореф. дис. ... канд. юрид. наук. – Саратов, 1999. – С. 17.

⁸ Коструба А. В. Юридичні факти в механізмі правоприпинення цивільних відносин : моногр. / А. В. Коструба. – К. : Ін Юре, 2014. – С. 45. – 416 с.

⁹ Бобылев А. И. Механизм правового воздействия на общественные отношения / А. И. Бобылев // Государство и право. – 1999. – № 5. – С. 107. – С. 104–109.

¹⁰ Горохов Б. А. Современное правовое регулирование социально-трудовых отношений в России: средства, механизм, источники и особенности : автореф. дис. ... канд. юрид. наук : спец. 12.00.05 «Трудовое право; право социального обеспечения» / Б. А. Горохов. – СПб., 2006. – С. 8–9. – 24 с.

¹¹ Корчевна Л. До критики поняття «механізм правового регулювання» / Л. Корчевна // Право України. – 2003. – № 1. – С. 117–119.

¹² Правова доктрина України. – Т. 3. – Доктрина приватного права України / за заг. ред. Н. С. Кузнецової. – 760 с. – С. 302.

¹³ Кривицький Ю. Теоретико-методологічні основи розуміння механізму правового регулювання / Ю. Кривицький // Підприємництво, господарство і право. – 2009. – № 10. – С. 24.

¹⁴ Тарахонич Т. І. Механізм дії права, механізм правового регулювання, механізм реалізації права: особливості взаємодії / Т. І. Тарахонич // Держава і право : зб. наук. пр. Юрид. і політ. науки. – 2010. – Вип. 50. – С. 16. – С. 11–17.

¹⁵ Кельман М. С. Загальна теорія держави і права : підруч. / М. С. Кельман, О. Г. Мурашин – К. : Кондор, 2008. – С. 372–373.

¹⁶ Абрамова А. А. Эффективность механизма правового регулирования : автореф. дисс. ... канд. юрид. наук / А. А. Абрамова. – Красноярск, 2006. – С. 6.

¹⁷ Теория государства и права : учеб. / под ред. М. Н. Марченко. – М.: Норма, 2000. – Т. 2. – С. 512.

¹⁸ Дивеева Н. И. Теоретические проблемы индивидуального правового регулирования трудовых отношений : автореф. дисс. ... д-ра юрид. наук / Н. И. Дивеева – СПб., 2008. – С. 27.

Резюме

Сімутіна Я. В. Щодо механізму правового регулювання трудових відносин у сучасних умовах.

Стаття присвячена дослідженню та визначенню поняття механізму правового регулювання трудових відносин. Розглядаються різні наукові підходи до визначення механізму правового регулювання як загальнотеоретичної категорії. Проаналізовано ознаки механізму правового регулювання, його відмінність від таких понять, як правова система, механізм правового впливу. Підкреслюється, що саме наявність особливих правових засобів, зокрема трудового та колективного договорів, допомагає виділяти галузевий механізм правового регулювання, що має свої особливості. На підставі проведеного дослідження сформульовано визначення поняття механізму правового регулювання трудових відносин, а також окреслено шляхи його удосконалення в сучасних умовах.

Ключові слова: правове регулювання, механізм правового регулювання, трудові відносини, трудовий договір.

Резюме

Сімутіна Я. В. О механизме правового регулирования трудовых отношений в современных условиях.

Статья посвящена исследованию и определению понятия механизма правового регулирования трудовых отношений. Рассматриваются различные научные подходы к определению механизма правового регулирования, его отличие от таких понятий, как правовая система, механизм правового влияния. Подчеркивается, что именно наличие особых правовых средств, в частности трудового и коллективного договоров, позволяет выделять отраслевой механизм правового регулирования, имеющий свои особенности. На основании проведенного исследования сформулировано определение понятия механизма правового регулирования трудовых отношений, а также очерчены пути его совершенствования в современных условиях.

Ключевые слова: правовое регулирование, механизм правового регулирования, трудовые отношения, трудовой договор.

Summary

Simutina Y. About the mechanism of legal regulation of labor relations in the current conditions.

The article is devoted to research and the definition of the mechanism of legal regulation of labor relations. The author examines the different scientific approaches to the determination of the mechanism of legal regulation and its difference from concepts such as the legal system, the mechanism of legal influence. It is emphasized that special legal means, in particular, labor and collective bargaining, allows to distinguish the branch mechanism of legal regulation, which has its own peculiarities. On the base of research, a definition of the mechanism of legal regulation of labor relations has been formulated and ways to improve it in modern conditions have been outlined.

Key words: legal regulation, the mechanism of legal regulation, labor relations, labor contract.